

تحليل ارزش واردات صنعتی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۱۵۸
بهمن‌ماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۳.....	مقدمه
۴.....	بررسی سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳
۶.....	بررسی ترکیب واردات صنعتی از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مصرفی و مواد خام طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳
۱۶.....	جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و ارائه راهکار
۱۷.....	منابع و مأخذ

تحلیل ارزش واردات صنعتی ایران

طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

چکیده

هدف این مطالعه بررسی و تحلیل ترکیب واردات صنعتی از ابعاد سرمایه‌های، واسطه‌ای، مصرفی و مواد خام طی دوره چهارده ساله ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ بوده است. بررسی آمار و ارقام واردات صنعتی طی دوره مورد بررسی حکایت از افزایش آن طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ دارد، اما از سال ۱۳۹۰ تاکنون روند واردات کالاهای صنعتی کاهشی می‌باشد به‌گونه‌ای که روند نزولی آن از روند رو به کاهش کل واردات کالایی کشور نیز بیشتر بوده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که کاهش واردات کالاهای صنعتی که در سال‌های اخیر به‌خصوص از سال ۱۳۹۰ به بعد رخ داده است، با کاهش بیشتری از کالاهای سرمایه‌های صنعتی همراه بوده که این امر موجب تضعیف توان تولیدی کشور و کاهش سرمایه‌گذاری‌های جدید صنعتی شد. وضعیت شاخص‌های کلان بخش صنعت مانند منفی شدن نرخ رشد بخش صنعت و افت شدید سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و غیره در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ مؤید این مسئله است.

طی دوره چهارده سال اخیر، سهم واردات کالاهای صنعتی از کل واردات کالایی کشور به‌طور متوسط حدود ۸۰ درصد بوده و در این دوره به‌طور متوسط سالیانه بیش از ۴۴ میلیارد دلار واردات صنعتی صورت گرفته که حدود ۱۹ میلیارد دلار آن به کالاهای واسطه‌ای (با سهم ۴۳ درصد) و نزدیک به ۱۵ میلیارد دلار آن نیز به کالاهای سرمایه‌ای

(با سهم ۳۳ درصد) اختصاص داشته است. میانگین ارزش کالاهای مصرفی صنعتی و مواد خام در این دوره به ترتیب معادل ۱۰ و ۰/۸ میلیارد دلار بوده است. افزایش در ارزش کالاهای سرمایه‌ای و مواد خام وارداتی و سهم آنها از کل واردات صنعتی طی ۷ ماهه اول سال ۱۳۹۳ در مقایسه با مدت مشابه حکایت از رونق تولید و افزایش سرمایه‌گذاری‌های جدید صنعتی می‌باشد که این امر با رشد مثبت اقتصاد و بخش صنعت در شش ماهه اول سال ۱۳۹۳ به نوعی سازگاری دارد.

با توجه به یافته‌های این مطالعه پیشنهاد می‌شود در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور از طریق اتخاذ سیاست‌های انگیزشی استفاده حداکثری از توانمندی‌های داخلی، حمایت از سرمایه‌گذاری مشترک خارجی و غیره تدابیری اندیشیده شود تا با تقویت کارکرد گشایش اعتبارات اسنادی ریالی، بخشی از کالاهای سرمایه‌ای صنعتی مورد نیاز با توجه پتانسیل‌های موجود در داخل، تولید و امکان خرید داخلی این تجهیزات فراهم شود تا توان تولیدی کشور دچار مشکل نگردد؛ یا اینکه در امر واردات به خصوص گشایش اعتبارات اسنادی ارزی و تسهیل در افتتاح آن، به‌گونه‌ای مدیریت شود تا واردات کالاهای سرمایه‌ای صنعتی با مشکل مواجه نشود.

در این گزارش، ترکیب واردات صنعتی^۱ ایران از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای، خام و مصرفی، طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳ مورد کنکاش قرار می‌گیرد.^۲

منظور از کالاهای سرمایه‌ای،^۳ کالاهایی نظیر ماشین‌آلات و تجهیزات می‌باشند که برای ساخت سایر محصولات مورد استفاده قرار می‌گیرند. کالاهای واسطه‌ای،^۴ کالاها و محصولاتی هستند که کالای نهایی یک فعالیت تولیدی می‌باشند، اما این محصولات به نوبه خود در دیگر فعالیت‌های تولیدی به‌عنوان نهاده به‌کار می‌روند. مواد خام^۵ محصولاتی هستند که در مراحل اولیه تولید توسط فعالیت‌های تولیدی به‌کار می‌روند و معمولاً به‌طور مستقیم از طبیعت به‌دست می‌آیند و فرآوری بسیار کمی روی آنها صورت می‌گیرد. کالاهای مصرفی^۶ یا کالاهای نهایی، محصولات نهایی فرآیند تولید بوده که توسط مصرف‌کنندگان نهایی استفاده می‌شود.

۱. منظور از واردات صنعتی، آن دسته از واردات کالایی ایران می‌باشند که توسط بخش تولید کارخانه‌ای (Manufacture) تولید می‌گردد. برحسب کدهای دو رقمی طبقه‌بندی آیسیک ویرایش ۳،۱، این دسته از محصولات توسط فعالیت‌های تولیدی با کدهای ۱۵ تا ۳۷ تولید می‌شوند.

۲. ابتدای واردات کالایی کشور براساس طبقه‌بندی HS، از طریق راهنمای بانک جهانی مشخص می‌شود که کدام فعالیت تولیدی آن کالاها را تولید می‌کند و از این طریق، فعالیت تولیدی متناظر با هر کالای وارداتی کشور برحسب کدهای آیسیک تعیین شده و آن دسته از کالاهای وارداتی که توسط بخش صنعت تولید می‌گردند به‌عنوان کالای وارداتی صنعتی مشخص می‌شوند. همچنین بانک جهانی، کالاها را در سطح شش رقمی طبقه‌بندی HS به کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای، خام، مصرفی و سایر کالاها که قابل طبقه‌بندی نمی‌باشند، تفکیک کرده است. حال که کالاهای صنعتی وارداتی کشور مشخص گردیده‌اند، از این طریق، این دسته از کالاهای وارداتی به سرمایه‌ای، واسطه‌ای، خام، مصرفی و سایر تقسیم می‌گردند.

3. Capital Goods

4. Intermediate Goods

5. Raw Materials

6. Consumer Goods

در این مطالعه ابتدا سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳ مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد و سپس در بخش دوم به بررسی ترکیب واردات صنعتی از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مصرفی و مواد خام پرداخته و در نهایت جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و توصیه‌های سیاستی ارائه می‌گردد.

بررسی سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

در جدول ۱، واردات کالایی و واردات صنعتی ایران به میلیارد دلار و قیمت‌های جاری و سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی کشور برای دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲ آورده شده است. ستون‌های متوسط دوره و متوسط نرخ رشد دوره، به ترتیب متوسط این شاخص‌ها و متوسط نرخ رشد آنها را برای دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ نشان می‌دهند.

جدول ۱. ارزش کل واردات کالایی و صنعتی ایران طی ۱۳۸۰-۱۳۹۲

(میلیارد دلار)

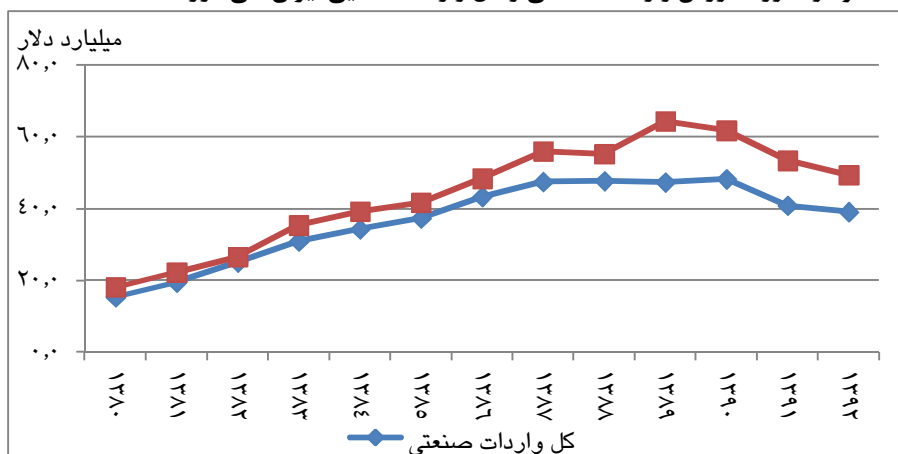
متوسط نرخ رشد دوره (درصد)	متوسط دوره	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	شرح
-۴/۹	۴۴/۷	۳۹/۱	۴۰/۹	۴۸/۳	۴۷/۴	۴۷/۷	۴۷/۵	۴۳/۴	۳۷/۴	۳۴/۳	۳۰/۹	۲۵/۱	۱۹/۵	۱۵/۴	جمع صنعتی
-۲/۸	۵۶/۹	۴۹/۴	۵۳/۵	۶۱/۸	۶۴/۴	۵۵/۳	۵۶/۰	۴۸/۴	۴۱/۷	۳۹/۲	۳۵/۴	۲۶/۶	۲۲/۳	۱۸/۱	کل واردات کالایی
-۲/۲	۷۸/۷	۷۹/۲	۷۶/۵	۷۸/۱	۷۳/۶	۸۶/۴	۸۴/۸	۸۹/۵	۸۹/۶	۸۷/۴	۸۷/۴	۹۴/۴	۸۷/۵	۸۵/۲	سهم (درصد)

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران، آمار صادرات و واردات، طی سال‌های مختلف.

واردات کالایی کشور از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۸۹ همواره دارای رشد بوده است. در سال ۱۳۸۰، کل واردات کالایی ایران، حدود ۱۸ میلیارد دلار بود که به ۶۴/۴ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۹ افزایش یافت و از سال ۱۳۹۰ روند نزولی آن شروع شد به گونه‌ای که به رقم ۴۹/۴ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۲ رسید. واردات صنعتی کشور نیز تقریباً از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۹۰ همواره در حال رشد بوده و در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ با افت مواجه شده است.

نمودار ۱. روند ارزش واردات صنعتی و کل واردات کالایی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲

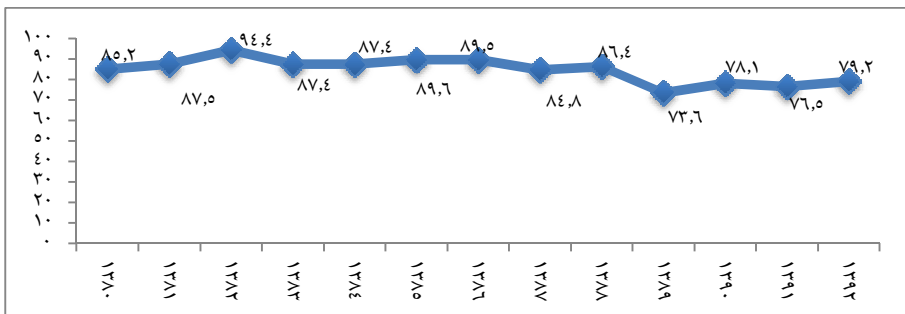
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران.

واردات صنعتی کشور در سال ۱۳۸۰، ۱۵/۴ میلیارد دلار بود که به ۴۸/۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۰ رسید. از سال ۱۳۹۰ ارزش واردات کالایی و از سال ۱۳۹۱ ارزش واردات صنعتی دچار کاهش شدند. همان‌گونه که آمار نمودار ۲ نشان می‌دهد، واردات

صنعتی، بخش عمده‌ای از واردات کالایی ایران را به خود اختصاص داده و سهم آن، دامنه‌ای بین ۷۳ تا ۹۵ درصد را پوشش می‌دهد. بنابراین طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۸، سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی کشور، بین ۸۰ تا ۹۰ درصد بود، اما طی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲، این سهم بین ۷۰ تا ۸۰ درصد قرار گرفت.

نمودار ۲. سهم واردات صنعتی از واردات کالایی ایران طی ۱۳۸۰-۱۳۹۲

(درصد)

مأخذ: همان.

بررسی ترکیب واردات صنعتی از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مصرفی و مواد خام طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

متوسط واردات صنعتی و کالایی کشور طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ به ترتیب ۴۴/۷ و ۵۷ میلیارد دلار و به‌طور متوسط طی این دوره، سهم واردات صنعتی از واردات کالایی، ۷۸/۷ درصد می‌باشد. متوسط نرخ رشد سالیانه واردات کالایی کشور طی دوره مورد بررسی، ۲/۸- درصد و این شاخص برای واردات صنعتی ۴/۹- درصد است. مشاهده

می‌گردد از آنجا که متوسط نرخ رشد واردات صنعتی از متوسط نرخ رشد سالیانه واردات کالایی کمتر بوده، سهم واردات صنعتی از واردات کالایی طی ۱۳۸۸-۱۳۹۲، با متوسط نرخ رشد سالیانه ۲/۲- در حال تنزل بوده است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که طی سالیان اخیر، در حالی که کل واردات کالایی و واردات صنعتی کشور در حال کاهش بوده، سهم واردات صنعتی از واردات کالایی نیز با کاهش همراه بوده است.

در جدول ۲، ارزش واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی کشور برای دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲ به میلیون دلار آورده شده است. در این جدول، متوسط این ارزش‌ها برای دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ و متوسط نرخ رشد سالیانه این ارزش‌ها برای دوره مورد بررسی نشان داده شده است.

واردات صنعتی کالاهای سرمایه‌ای کشور از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۹۰، همواره در حال رشد بوده است؛ به نحوی که از ۸ میلیارد دلار به ۱۷ میلیارد دلار افزایش یافت. از سال ۱۳۹۰ به بعد، واردات صنعتی سرمایه‌ای کشور شروع به کاهش کرد. وضعیت واردات صنعتی واسطه‌ای ایران نیز شبیه به واردات صنعتی سرمایه‌ای می‌باشد. در سال ۱۳۸۰، واردات این نوع کالاهای صنعتی، ۵/۸ میلیارد دلار بود که به ۲۰/۸ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۰ افزایش یافت. واردات صنعتی واسطه‌ای کشور در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰، تقریباً مساوی می‌باشند.

واردات مواد خام صنعتی کشور نیز طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۹ روندی افزایشی داشته است. واردات این نوع کالاهای صنعتی ایران از ۷۷ میلیون دلار به ۱/۱۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۹ افزایش یافت. از سال ۱۳۸۹ به بعد، واردات مواد خام صنعتی کشور با کاهش مواجه شد. نکته قابل توجه در مورد کالاهای خام صنعتی این است که ارزش

واردات این نوع محصول صنعتی از سال ۱۳۸۸ به سال ۱۳۸۹، تقریباً دو برابر شده و با وجود کاهشی که پس از سال ۱۳۹۰ در واردات این نوع کالاهای صنعتی رخ داد، ارزش واردات مواد خام صنعتی در سال ۱۳۹۱ و سال‌های بعد از آن، بیش از ارزش واردات این نوع کالاهای صنعتی در سال‌های قبل از ۱۳۸۸ است.

واردات صنعتی مصرفی در سال ۱۳۸۰، تقریباً ۱/۶ میلیارد دلار بود که به بیش از ۱۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۸ افزایش یافت. واردات این نوع محصولات صنعتی کشور تقریباً طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۲، همراه با نوسان بوده است، اما هیچ‌گاه طی این دوره، از مقدار واردات صنعتی کالاهای مصرفی سال ۱۳۸۸ بالا نرفته است. همچنین در این جدول، سایر محصولات صنعتی که قابل طبقه‌بندی به سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی نمی‌باشند؛ نیز آورده شده و همان‌طور که ملاحظه می‌شود ارزش این نوع واردات کالاهای صنعتی کشور در مقایسه با سایر موارد مورد مطالعه در این گزارش، بسیار اندک می‌باشد.

جدول ۲. ارزش کل واردات صنعتی و واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲

(میلیون دلار)

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط نرخ رشد دوره (درصد)
سرمایه‌ای	۷،۹۳۴	۹،۹۲۹	۱۱،۶۷۵	۱۲،۹۶۳	۱۳،۹۲۶	۱۲،۴۳۳	۱۳،۳۲۰	۱۵،۲۰۶	۱۵،۲۳۸	۱۶،۳۹۹	۱۶،۹۸۰	۱۲،۷۵۹	۱۲،۲۷۸	۱۴،۷۴۹
واسطه‌ای	۵،۷۷۹	۷،۳۹۵	۹،۳۴۷	۱۱،۶۹۷	۱۲،۳۸۷	۱۴،۵۹۳	۱۹،۳۲۴	۲۰،۱۳۴	۱۸،۸۴۰	۲۰،۷۹۹	۲۰،۷۷۹	۱۸،۴۰۵	۱۶،۲۴۳	۱۹،۰۱۳
مواد خام	۷۷	۵۰	۱۰۲	۱۳۹	۷۰	۱۷۲	۳۱۲	۳۷۶	۵۴۳	۱،۱۳۱	۱،۰۵۳	۸۹۰	۶۴۶	۸۵۳
مصرفی	۱،۶۴۱	۲،۱۱۵	۴،۰۶۴	۶،۱۲۹	۷،۹۰۵	۱۰،۱۶۵	۱۰،۳۸۴	۱۱،۷۶۲	۱۳،۰۰۹	۹،۰۳۲	۹،۴۲۱	۸،۷۸۴	۹،۹۲۱	۱۰،۰۳۳
سایر	۰	۰	۱۷	۸	۱۰	۱۱	۳۰	۲۷	۲۵	۴۳	۵۷	۴۹	۳۰	۴۱
جمع صنعتی	۱۵،۴۳۱	۱۹،۴۸۹	۲۵،۱۰۵	۳۰،۹۳۶	۳۴،۲۹۷	۳۷،۲۷۴	۴۳،۳۷۰	۴۷،۵۰۵	۴۷،۷۴۶	۴۷،۴۰۳	۴۸،۲۹۱	۴۰،۸۸۶	۳۹،۱۱۸	۴۴،۶۸۹

مأخذ: همان.

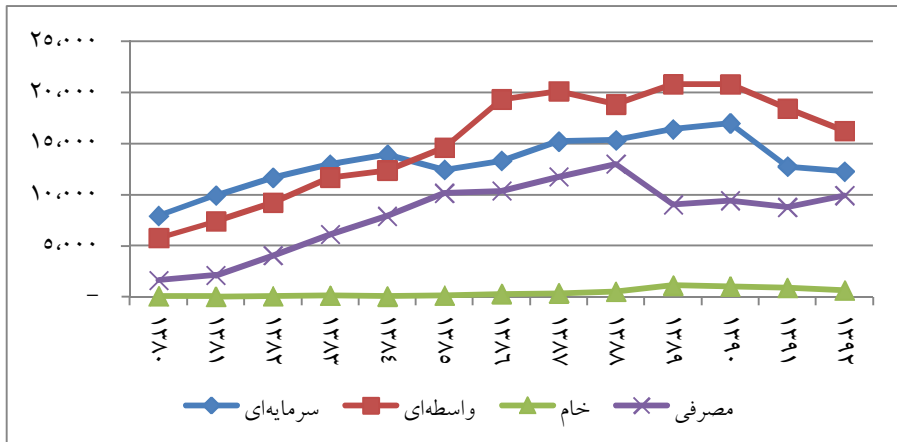

متوسط ارزش واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی ایران طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۲ به ترتیب ۱۴/۷ میلیارد دلار، ۱۹ میلیارد دلار، ۸۵۳ میلیون دلار و ۱۰ میلیارد دلار بوده است و بنابراین به‌طور متوسط طی دوره مورد بررسی، واردات کالاهای صنعتی واسطه‌ای، بیشترین واردات صنعتی کشور می‌باشد. پس از این نوع کالاهای صنعتی، کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی صنعتی قرار دارند. به‌طور متوسط، واردات مواد خام صنعتی به کشور در مقایسه با سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی صنعتی، کمتر می‌باشد.

طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲، از بین کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی، واردات مواد خام صنعتی نرخ رشد مثبت داشته و این نرخ رشد برای سایر محصولات صنعتی وارداتی کشور منفی بوده است. ملاحظه می‌گردد که طی این دوره، کالاهای صنعتی مصرفی و پس از آن سرمایه‌ای و واسطه‌ای صنعتی بیشترین کاهش را تجربه کرده‌اند. متوسط نرخ رشد سالیانه برای این سه نوع کالاهای صنعتی به ترتیب، ۶/۵-، ۵/۴- و ۳/۶- درصد می‌باشد.

نمودار ۳. ارزش واردات صنعتی ایران به تفکیک سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی طی ۱۳۸۰-۱۳۹۲

(درصد)

مأخذ: همان.

در جدول ۳، سهم واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی از کل واردات صنعتی ایران برای دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲ آورده شده است. ستون متوسط سهم طی دوره و متوسط نرخ رشد سهم طی دوره، به ترتیب متوسط این شاخص‌ها و متوسط نرخ رشد سالیانه آنها را برای دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

کالاهای سرمایه‌ای صنعتی در سال ۱۳۸۰، سهم ۵۱/۴ درصدی از واردات صنعتی کشور را داشته‌اند که با روند نزولی به ۳۰/۷ درصد در سال ۱۳۸۶ تنزل کرد و این سهم پس از آن با نوسان همراه بوده است. در سال ۱۳۹۰ این سهم ۳۵/۲ درصد بود که به ۳۱/۴ درصد در سال ۱۳۹۲ کاهش یافت. روند سهم کالاهای واسطه‌ای صنعتی تقریباً طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲ علی‌رغم فرازونشیب، افزایشی بوده است. در سال ۱۳۸۰ سهم

این نوع محصولات صنعتی از کل واردات صنعتی ۳۷/۵ درصد بود که به ۴۵ درصد در سال ۱۳۹۱ رسید و پس از آن به ۴۱/۵ درصد در سال ۱۳۹۲ تنزل کرد. سهم کالاهای صنعتی مواد خام از واردات صنعتی کشور از ۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۲/۴ درصد در سال ۱۳۸۹ افزایش یافت و پس از آن، این سهم روند کاهشی داشته و به ۱/۷ درصد در سال ۱۳۹۲ تنزل کرد. به هر حال سهم مواد خام صنعتی از واردات صنعتی نیز همانند سهم کالاهای واسطه‌ای صنعتی طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ تقریباً روند افزایشی داشته است. واردات کالاهای مصرفی بخش صنعت نیز با روند افزایشی مواجه بوده است به‌گونه‌ای که سهم واردات کالاهای مصرفی صنعتی از واردات صنعتی کشور در سال ۱۳۸۰، ۱۰/۶ درصد بود. این سهم به ۲۷/۲ درصد در سال ۱۳۸۸ رسید و پس از نوساناتی به ۲۵/۴ درصد در سال ۱۳۹۲ تنزل کرد.

به‌طور کلی سهم کالاهای سرمایه‌ای از واردات صنعتی ایران طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲ به غیر از چند سال محدود به‌طور مشهود همواره روند کاهشی داشته است؛ اما برای سایر انواع کالاهای صنعتی این سهم از واردات صنعتی این‌گونه نیست به‌طوری که سهم آنها در سال ۱۳۹۲، بیشتر از سهم آنها در سال ۱۳۸۰ می‌باشد.

جدول ۳. سهم محصولات مصرفی، سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مواد خام صنعتی از واردات صنعتی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲

(درصد)

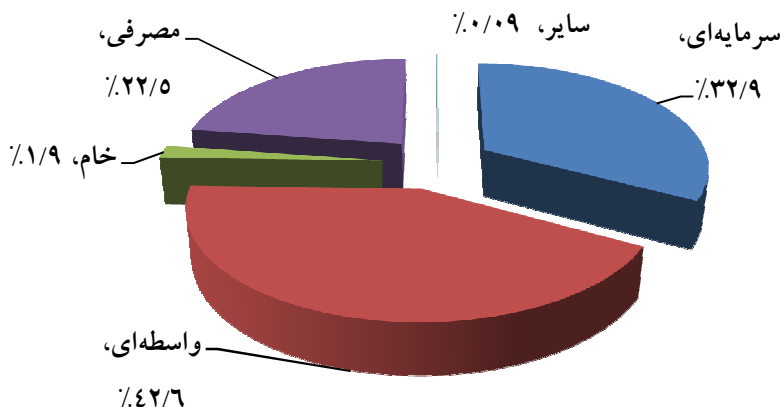
متوسط نرخ رشد سهم طی دوره (درصد)	متوسط سهم طی دوره	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	شرح
-۰/۶	۳۲/۹	۳۱/۴	۳۱/۴	۳۱/۲	۳۵/۲	۳۴/۶	۳۲/۱	۳۲/۰	۳۰/۷	۳۳/۳	۴۰/۶	۴۱/۹	۴۶/۵	۵۰/۹	۵۱/۴	سرمایه‌ای
۱/۳	۴۲/۶	۴۱/۵	۴۱/۵	۴۵/۰	۴۳/۰	۴۳/۹	۳۹/۵	۴۲/۴	۴۴/۶	۳۹/۰	۳۶/۱	۳۷/۸	۳۶/۸	۳۷/۹	۳۷/۵	واسطه‌ای
۹/۸	۱/۹	۱/۷	۱/۷	۲/۲	۲/۲	۲/۴	۱/۱	۰/۸	۰/۷	۰/۵	۰/۳	۰/۴	۰/۴	۰/۳	۰/۵	مواد خام
-۱/۸	۲۲/۵	۲۵/۴	۲۵/۴	۲۱/۵	۱۹/۵	۱۹/۱	۲۷/۲	۲۴/۸	۲۳/۹	۲۷/۲	۲۳/۰	۱۹/۸	۱۶/۲	۱۰/۸	۱۰/۶	مصرفی
۹/۷	۰/۰۹	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۰۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۱	۰/۰	۰/۰	سایر
...	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع صنعتی

مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار ۴ نشان داده می‌شود؛ متوسط سهم کالاهای صنعتی سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی از کل واردات صنعتی کشور طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۸۸ به ترتیب حدود ۳۳، ۴۲/۶، ۲، ۲۲/۵ درصد می‌باشد. کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای صنعتی بیشترین سهم و کالاهای خام صنعتی کمترین سهم را دارند.

نمودار ۴. متوسط سهم کالاهای صنعتی سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی از کل واردات صنعتی کشور طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲

مأخذ: همان.

در دوره ۱۳۸۸-۱۳۹۲، سهم کالاهای صنعتی سرمایه‌ای و مصرفی از واردات صنعتی ایران با کاهش و سهم محصولات صنعتی خام و واسطه‌ای نیز با افزایش روبرو بوده است. با چشم‌پوشی از سهم مواد خام صنعتی و سایر محصولات صنعتی از واردات کشور به دلیل سهم اندک آنها از واردات صنعتی، به نظر می‌رسد که طی دوره مذکور افزایش سهم کالاهای واسطه‌ای صنعتی با کاهش سهم کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی صنعتی همراه بوده است.

در جدول ۴، ارزش واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی به میلیارد دلار و نیز سهم آنها از کل واردات صنعتی کشور برای هفت ماهه اول سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ آورده شده است.

در هفت ماه اول سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳، ارزش کل واردات کالایی کشور به ترتیب حدود ۲۴ و ۳۰ میلیارد دلار بوده است و لذا واردات کالایی کشور در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۳ نسبت به هفت ماهه اول سال ۱۳۹۲، حدود ۲۲ درصد رشد داشته است. ارزش کل واردات صنعتی کشور نیز در این دو دوره به ترتیب ۱۹/۷ و ۲۲/۵ میلیارد دلار بوده و لذا سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی در این دو دوره به ترتیب ۸۲/۴ و ۷۷ درصد می‌باشد. واردات صنعتی کشور در هفت ماه نخست سال ۱۳۹۳ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۲، حدود ۱۴ درصد رشد داشته و از آنجا که رشد واردات صنعتی از رشد واردات کالایی کشور در هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۳ نسبت به دوره مشابه سال قبل کمتر بوده است، لذا سهم واردات صنعتی از کل واردات کالایی کشور از هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۲ به هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۳ کاهش یافته است؛ به عبارتی در هفت ماه نخست سال ۱۳۹۳ در مقایسه با هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۲، سهم کمتری از واردات کالایی کشور به واردات صنعتی اختصاص داشته است. واردات صنعتی که از هفت ماه نخست سال ۱۳۹۲ به هفت ماه نخست سال ۱۳۹۳ افزایش یافت، همراه با افزایش واردات سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مواد خام و مصرفی صنعتی بوده است.

جدول ۴. مقایسه ارزش کل واردات صنعتی به تفکیک کالاهای مصرفی، سرمایه‌ای، واسطه‌ای و کالاهای خام در هفت ماه اول سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳

سه‌م از کل واردات صنعتی (درصد)			ارزش واردات صنعتی (میلیارد دلار)		شرح
تغییرات سه‌م	هفت ماهه اول ۱۳۹۳	هفت ماهه اول ۱۳۹۲	هفت ماهه اول ۱۳۹۳	هفت ماهه اول ۱۳۹۲	
	۶/۹	۳۵/۷	۲۸/۸	۸/۰	۵/۷
-۵/۰	۳۸/۹	۴۳/۹	۸/۷	۸/۶	واسطه‌ای
۰/۴	۲/۱	۱/۶	۰/۵	۰/۳	مواد خام
-۲/۳	۲۳/۴	۲۵/۷	۵/۳	۵/۱	مصرفی
...	۱۰۰	۱۰۰	۲۲/۵	۱۹/۷	کل واردات صنعتی
...	۲۹/۲	۲۳/۹	کل واردات کالایی

مأخذ: همان.

همچنین اطلاعات واردات صنعتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۹۲، در هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۳، بیشترین سه‌م واردات صنعتی کشور به کالاهای واسطه‌ای صنعتی اختصاص دارد (حدود ۳۹ درصد). پس از آن (طی این دوره)، کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی صنعتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند که سه‌م آنها از واردات صنعتی کشور به ترتیب ۳۵/۷ و ۲۳/۴ درصد می‌باشد. مواد خام صنعتی نیز با سه‌م ۲/۱ درصدی کمترین سه‌م را از واردات صنعتی کشور در هفت ماه نخست سال ۱۳۹۳ داشته است؛ درحالی‌که سه‌م کالاهای سرمایه‌ای صنعتی از واردات صنعتی کشور افزایش یافته، سه‌م کالاهای واسطه‌ای و مصرفی با کاهش مواجه شده است.

بنابراین موضوع افزایش نسبی واردات کالاهای سرمایه‌ای و مواد خام در مقایسه با کالاهای واسطه‌ای و مصرفی مورد نیاز بخش صنعت حکایت از رونق بخش تولید و

شکل‌گیری سرمایه‌گذاری‌های جدید دارد که این امر به نوعی مؤید نرخ رشد مثبت اقتصاد و بخش صنعت در شش ماهه اول سال ۱۳۹۳ می‌باشد.

جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و ارائه راهکار

در این گزارش واردات کالاهای صنعتی کشور از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای، مصرفی و خام برای دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۲ بررسی شد. آمارها نشان می‌دهد که روند کل واردات کالایی و روند واردات صنعتی کشور از سال ۱۳۸۰ تا سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ در حال افزایش بوده است ولی از سال ۱۳۹۰ به بعد، کل واردات کالایی و واردات صنعتی توأمان با کاهش مواجه شدند؛ بدین‌گونه که واردات کالاهای صنعتی نسبت به کل واردات کالایی کشور با سرعت بیشتری کاهش یافته و لذا سهم این کالاها از کل واردات کالایی کشور در سال‌های اخیر رو به نزول بوده است.

از سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به بعد تمامی انواع واردات کالایی صنعتی کشور از ابعاد سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی کاهش یافته است؛ اما واردات صنعتی مواد خام در سال ۱۳۸۹ با رشد زیادی همراه بوده و ارزش واردات آنها بسیار بیشتر از مقادیر قبل از سال ۱۳۸۸ بوده است؛ که این امر نشان‌دهنده افزایش وابستگی بخش صنعت به واردات مواد خام در سال‌های اخیر می‌باشد.

به موازات کاهش واردات کالاهای صنعتی در چند سال اخیر (۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲) سهم کالاهای صنعتی سرمایه‌ای و کالاهای صنعتی مصرفی از کل واردات کالاهای صنعتی کاهش یافته است. کاهش سهم کالاهای سرمایه‌ای صنعتی وارداتی با کاهش سرمایه‌گذاری جدید، توان تولیدی کشور را کاهش می‌دهد، لذا در برنامه پنج‌ساله ششم

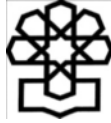
توسعه کشور باید از طریق سیاستگذاری‌های لازم نظیر سیاست‌های انگیزشی استفاده حداکثری از توانمندی‌های داخلی، سرمایه‌گذاری مشترک خارجی و غیره تدابیری اندیشیده شود که بخشی از کالاهای سرمایه‌ای صنعتی مورد نیاز با توجه پتانسیل موجود در داخل تولید شود تا توان تولیدی کشور دچار مشکل نگردد؛ یا اینکه در امر واردات به‌خصوص گشایش اعتبارات اسنادی و تسهیل در آن، به‌گونه‌ای مدیریت شود تا واردات کالاهای سرمایه‌ای صنعتی با مشکل مواجه نشود.

تحلیل آمار واردات صنعتی در هفت ماهه اول سال ۱۳۹۳ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل حکایت از این دارد که واردات کالاهای سرمایه‌ای و مواد خام مصرفی بخش صنعت از رشد و سهم بیشتری نسبت به کالاهای واسطه‌ای و مصرفی برخوردار بوده است که نتیجه آن می‌تواند تحریک تولید و افزایش سرمایه‌گذاری جدید صنعتی در نیمه نخست سال جاری باشد.

منابع و مآخذ

۱. گمرک جمهوری اسلامی ایران، آمار صادرات و واردات طی سال‌های مختلف.

2. World Bank, *World Integrated Trade Solution (WITS)*.

شماره مسلسل: ۱۴۱۵۸

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: تحلیل ارزش واردات صنعتی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه مطالعات صنعت)

تهیه و تدوین کنندگان: مهدی رضایی و پریسا یعقوبی

مدیر مطالعه: علی اصغر اژدری

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی و هوشنگ محمدی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۱/۲۱